

Курс розвитку викладацького складу

Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса
Шевченка

(на основі найкращих практик НАТО та Спільної
директиви стратегічних командувань НАТО
"ОСВІТА ТА ІНДИВІДУАЛЬНА ПІДГОТОВКА
(E&ITD) 075-007")

(пілотна версія)

ЗМІСТ

Вітальне слово Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.....	4
Вступне слово начальника Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.....	5
Вітальне слово директора Департаменту військової освіти та науки Міністерства оборони України.....	6
Вітальне слово керівника Програми NATO Defence Education Enhancement Programme.....	7
Розробники курсу.....	8
Передумови впровадження Курсу та відповідність вимогам НАТО.....	10
Загальна мета Курсу.....	11
Цільова аудиторія.....	11
Програмні результати навчання.....	12
Опис Курсу.....	13
Попередні вимоги до опанування Курсу.....	14
Джерела, використані під час розроблення Курсу.....	15
Методи навчання.....	15
Типовий розклад та тематика Курсу.....	17
Види та методи контролю успішності.....	18
Оцінювання, перегляд і розвиток Курсу.....	19
Нотатки.....	21

Вітальне слово Командувача Сухопутних військ Збройних сил України

В умовах відсічі повномасштабній збройній агресії росії одним із найважливіших завдань Сухопутних військ Збройних Сил України стало генерування спроможностей. У цій реальній війні саме Сухопутні війська несуть основний тягар і потребують надзвичайно великої кількості підготовлених військовослужбовців. Ми маємо готувати фахівців за дуже широким спектром спеціальностей, багато з яких з'явилися саме під час цієї війни. Для Перемоги, для збереження життя наших військовослужбовців ми маємо надати їм найкращу сучасну підготовку. Кожен солдат, сержант і офіцер мусить навчитися

використовувати найсучасніші зразки озброєння й військової техніки, вміти застосовувати сучасні процеси прийняття військових рішень та оперативного планування за стандартами НАТО, бути справжнім лідером, який веде за собою підлеглих не лише силою наказу, а й особистим прикладом, особистою культурою, справжнім авторитетом і довірою підлеглих.

В умовах війни ми позбавлені розкоші витратити на таку підготовку багато часу, а тому важливість його ефективного використання виходить чи не на перший план.

Ключовими фігурами в інтенсивній підготовці військовослужбовців є викладачі, інструктори, наставники. Від їхнього фахового рівня залежить формування сучасних навичок військовослужбовців. Саме тому Командування Сухопутних військ Збройних Сил України вітає й підтримує ініціативу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка з розроблення курсу розвитку викладачів за стандартами НАТО.

Реалізація цього пілотного проекту стане важливим кроком поширення досвіду підготовки викладачів на всі заклади військової освіти Сухопутних військ Збройних Сил України.

Я переконаний, що учасники курсу спільно з розробниками та викладачами, які його проводять, докладуть усіх зусиль, щоб Сухопутні війська і Збройні Сили України загалом отримали сучасний освітній продукт. Цей курс стане основою оновленого процесу підготовки фахівців, спроможних розробляти та втілювати ефективні програми для наших воїнів і зробить ще один потужний внесок освітян у Перемогу над агресором.

генерал-лейтенант Олександр ПАВЛЮК,
Командувач Сухопутних військ Збройних Сил
України

Вступне слово начальника Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Створення курсу розвитку викладацького складу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (на основі найкращих практик НАТО та Спільної директиви стратегічних командувань "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007" – це наша ініціатива, наша відповідь на виклики сьогодення, одне з важливих завдань, окреслених Концепцією трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО.

Це спільна робота колективу Військового інституту, спрямована насамперед на розвиток нашого викладацького складу. Водночас ми готові організовувати та проводити відповідні тренінги для колег з інших військових закладів та військових навчальних закладів країн-партнерів.

Висловлюю щире подяку Програмі DEEP та нашим партнерам за багаторічну співпрацю й підтримку, завдяки якій маємо змогу готувати та втілювати в життя якісні продукти, забезпечуючи трансформацію системи військової освіти. З Вами вона дійсно змінюється, удосконалюється, рівняючись на найкращі практики держав НАТО.

полковник Олексій СІРОШТАН,
начальник Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Вітальне слово директора Департаменту військової освіти та науки Міністерства оборони України

Сучасна система військової освіти поступово оновлюється і переходить на новий шлях, орієнтований на євроатлантичні принципи та активні підходи. Підготовка викладачів нового зразка – вимога часу й важлива складова цього переходу.

Розроблення "Курсу розвитку викладацького складу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (на основі найкращих практик НАТО та Спільної директиви стратегічних командувань "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007"" є свідченням того, що наші військові

навчальні заклади розуміють і усвідомлюють вектор розвитку й потребу змін. Сам факт розроблення Курсу, його структура і зміст, глибина опрацювання нових і актуальних питань освіти за стандартами НАТО свідчать про те, що Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка стає лідером в осучасненні військової освіти України.

Розроблений курс є вдалим результатом нашого співробітництва за Програмою DEEP, успішною реалізацією одного з її напрямків – підготовки майстер-інструкторів. Варто відзначити надзвичайну актуальність заявленої програми курсу передусім для військових навчальних закладів та для Збройних Сил України взагалі.

Керівництво Департаменту військової освіти і науки України Міністерства оборони України вітає та готове підтримувати своєчасну ініціативу колективу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Ми переконані, що курс буде успішним і гартуватиме не тільки фахівців Військового інституту, а й представників інших військових навчальних закладів країни.

Володимир МІРНЕНКО,
директор Департаменту військової освіти та
науки Міністерства оборони України

Вітальне слово керівника програми NATO DEFENCE EDUCATION ENHANCEMENT PROGRAMME

Сьогодні я маю чудову нагоду рекомендувати всім зацікавленим реальний результат багаторічної співпраці Програми НАТО DEEP та військових навчальних закладів України. Ця співпраця почалася декілька років тому. Одним із найважливіших, а вочевидь, і найуспішніших проєктів стала підготовка майстер-інструкторів та програма розвитку викладацького складу українських військових вишів. Сьогодні ми маємо продукт, розроблений українськими фахівцями, активними учасниками Програм DEEP, у повній відповідності з практиками, підходами та техніками, прийнятими в країнах НАТО.

Особливої важливості створенню такого курсу надає те, що протистояння російському повномасштабному вторгненню вимагає значного нарощування спроможностей системи української військової освіти, якісної і водночас швидкої підготовки великої кількості фахівців різних напрямків і рівнів. Виконання цього завдання неможливе без фахових викладачів, наставників та інструкторів, які володіють сучасними техніками та методами навчання. Крім того, Україна взяла на себе зобов'язання імплементувати в системі військової освіти стандарти НАТО, системний підхід до освіти та підготовки, прийняті в країнах НАТО, методи активного навчання та інші найкращі практики НАТО, які стисло викладені в Спільній директиві стратегічних командувань НАТО "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007".

Від імені координаторів Програми НАТО DEEP і від себе особисто хочу привітати, підтримати ініціативу керівництва та викладачів Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка та запевнити в подальшій підтримці розвитку та просування цього й інших курсів, які сприятимуть трансформації системи військової освіти України на засадах найкращих практик та стандартів НАТО.

Маріуш СОЛІС,
керівник Програми NATO DEEP

Розробники курсу розвитку викладацького складу (далі – Курсу)

полковник ЛОЙШИН Анатолій Анатолійович,
заступник начальника Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка з навчальної роботи,
доктор філософії (голова робочої групи);
e-mail: anatoliy.loishyn@knu.ua

полковник ПУНДА Юрій Васильович,
начальник лінгвістичного науково-дослідного
управління науково-дослідного центру Військового
інституту Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, доктор військових наук,
старший науковий співробітник, майстер-інструктор
Програми DEEP (директор Курсу);
e-mail: yurii.punda@knu.ua

підполковник ГРЕБЕНЮК Леся Володимирівна,
начальник науково-дослідного відділу
військово-термінологічної та лексикографічної
діяльності лінгвістичного науково-дослідного
управління науково-дослідного центру, кандидат
педагогічних наук, майстер-інструктор Програми DEEP
(віце-директор Курсу);
e-mail: lesia.hrebeniuk@knu.ua

молодший лейтенант СЕРЕБРЯНСЬКА Ірина Миколаївна,
помічник начальника відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти, доктор
філологічних наук, професор (адміністратор Курсу);
e-mail: irina_serebrianska@knu.ua

ЛИСИЧКИНА Ірина Олексіївна,
співголова групи підвищення кваліфікації
викладачів DEEP робочої групи з розвитку освіти
Консорціуму "ПЗМ",
кандидат філологічних наук, доцент (за згодою);
e-mail: iryna@deeperacademy.com

полковник МУЗИЧЕНКО Дмитро Петрович,
начальник відділу забезпечення якості освітньої
діяльності та вищої освіти Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка, кандидат військових наук, доцент;
e-mail: dmytro.muzychenko@knu.ua

полковник ЗБОРЧИЙ Андрій Сергійович,
начальник кафедри поведінкових наук військового
факультету соціальних та поведінкових наук
Військового інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка;
e-mail: andrii_zborchyi@knu.ua

ГРИДЧИНА Вікторія Віталіївна,
доцент кафедри військової журналістики військового
факультету сил підтримки та забезпечення Військо-
вого інституту Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, кандидат наук із соціальних
комунікацій, доцент;
e-mail: grydchyna@knu.ua

Передумови впровадження Курсу та відповідність вимогам НАТО

Реалізація стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору потребує досягнення в максимально стислі строки достатньої взаємосумісності Збройних Сил та інших складових сил оборони з відповідними структурами держав-членів НАТО.

У контексті забезпечення готовності сил оборони України до відсічі збройній агресії, досягнення високого рівня операційної сумісності, міжвідомчої взаємодії, координації дій Збройних Сил та інших складових сил оборони під час планування і проведення спільних операцій на рівні об'єднаних штабів за стандартами та процедурами НАТО особливої актуальності набуває застосування нових підходів до формування структури та змісту системи військової освіти.

У Концепції трансформації системи військової освіти, затвердженій у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1490, зазначено, що одним із чинників, які стримують ефективне функціонування системи військової освіти, є недостатній рівень підготовки науково-педагогічних (педагогічних) працівників та інструкторів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, закладів фахової передвищої військової освіти та навчальних частин (центрів).

З метою усунення зазначеного вище стримуючого чинника Переліком завдань і заходів з реалізації Концепції трансформації системи військової освіти передбачено таке:

- впровадження в освітню діяльність військових навчальних закладів стандарту НАТО "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007";
- розроблення та затвердження навчальних планів-програм курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних (педагогічних) працівників та інструкторів курсів професійної військової освіти;
- започаткування функціонування курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних (педагогічних) працівників за оновленими планами-програмами.

Отже, розроблення і впровадження курсу розвитку викладацького складу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (на основі найкращих практик НАТО та Спільної директиви стратегічних командувань НАТО "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007") спрямовано на виконання завдань трансформації військової освіти в Україні.

Загальна мета Курсу

Метою Курсу є формування в його учасників компетентностей з планування, організації та забезпечення якості освітньої діяльності з дотриманням вимог стандарту НАТО "Освіта і індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007" (далі – Директива (E&ITD) 075-007), зокрема проведення занять з використанням найкращих освітніх практик країн НАТО, сучасних методів і принципів навчання, а також об'єктивного оцінювання результатів навчання курсантів-слухачів та програми загалом.

Цільова аудиторія

Курс призначено для науково-педагогічних працівників (наставників, інструкторів) Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які планують, організовують та провадять освітню діяльність. У подальшому можливе масштабування курсу для науково-педагогічних працівників (наставників, інструкторів) інших військових навчальних закладів України та країн-партнерів.

Програмні результати навчання

Після завершення Курсу учасники будуть спроможними:

- застосовувати основні принципи та підходи освіти дорослих під час організації та здійснення освітнього процесу;
- аналізувати освітні та професійні стандарти, освітньо-професійні програми вищої освіти, програми курсів професійної військової освіти та підвищення кваліфікації для розроблення якісних освітніх компонентів у власній педагогічній практиці;
- формулювати навчальні цілі, розробляти плани-графіки вивчення дисциплін та добирати навчальні матеріали до занять із дотриманням вимог Директиви (E&ITD) 075-007;
- створювати студентоцентроване освітнє середовище із залученням курсантів/слухачів до активної участі в освітньому процесі;
- здійснювати планування навчальних занять, підготовку до них та їх проведення із застосуванням найкращих практик НАТО, зокрема підходів активного навчання.

Опис Курсу

Обсяг Курсу – 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Періодичність – щороку (перед початком навчального року).

Інформацію про Курс та його опис розміщено на офіційній сторінці Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Відбір учасників Курсу відбувається завчасно, не пізніше, ніж за місяць до його початку.

За тиждень до початку Курсу створюється Google Classroom (або інша платформа управління знаннями), в якому розміщуються всі матеріали Курсу. Доступ до них учасникам Курсу надається не пізніше, ніж за три дні до першого заняття.

Курс складається з низки інтенсивних тренінгів та завершується показовими заняттями, які готують і проводять його учасники за підтримки викладача.

Кожен тренінг має три основні частини:

- 1) інтерактивна лекція, на якій учасники та викладач обговорюють теоретичні та практичні підходи до виконання практичного завдання;
- 2) групове заняття, на якому слухачі на реальному прикладі розглядають (опрацьовують) порядок виконання практичного завдання;
- 3) практичне заняття, на якому слухачі самостійно виконують практичне завдання на прикладі документів, які відпрацьовує кафедра.

У перший день Курсу слухачі отримують завдання з розроблення показового заняття з методики відповідно до переліку, наведеного в додатку Р Директиви (E&ITD) 075-007. Кожному слухачеві визначається викладач-наставник. Показові заняття проводяться за розкладом наприкінці Курсу.

Показове заняття складається з двох частин: презентації методики проведення заняття та сесії запитань-відповідей щодо цього заняття та Курсу загалом. Учасники Курсу, які за показове заняття одержали 24 бали, а за курс 60 балів і більше, отримують сертифікат про успішне завершення Курсу.

Попередні вимоги до опанування Курсу

До Курсу допускаються науково-педагогічні працівники (наставники, інструктори) Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які мають досвід планування, організації та провадження освітньої діяльності.

Викладачі, які тільки розпочинають педагогічну діяльність, допускаються до Курсу за рішенням начальника кафедри (керівника підрозділу) після ознайомлення з процесами планування, організації та провадження освітньої діяльності у Військовому інституті.

До початку Курсу всі учасники мають знати основні положення таких документів:

- Директиви (E&ITD) 075-007;
- Концепції трансформації системи військової освіти;
- Переліку завдань і заходів з реалізації Концепції трансформації системи військової освіти (у частині, що стосується ВВНЗ системи Міністерства оборони України);
- Стандарту вищої освіти спеціальності, за якою кафедра є випусковою (має основне навантаження);
- Освітньо-професійної програми спеціальності, за якою кафедра є випусковою (має основне навантаження);
- Робочої програми навчальної дисципліни (освітнього компонента), яка забезпечує реалізацію відповідного стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми.

Джерела, використані під час розроблення Курсу

Конституція України;
Закон України "Про національну безпеку України";
Закон України "Про освіту";
Закон України "Про вищу освіту";
Директива стратегічних командувань НАТО "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007";
Концепція трансформації системи військової освіти;
Перелік завдань і заходів з реалізації Концепції трансформації системи військової освіти (у частині, що стосується ВВНЗ системи Міністерства оборони України);
стандарти вищої освіти;
професійні стандарти;
освітньо-професійні програми;
робочі програми навчальних дисциплін.

Методи навчання

Видами навчальних занять Курсу є інтерактивна лекція, групові та практичні заняття під керівництвом викладача, а також індивідуальна робота (виконання індивідуальних завдань) учасників Курсу з консультуванням викладачем (під керівництвом викладача). Методика проведення занять фокусується на активних методах навчання та цілеспрямованій індивідуальній роботі учасників Курсу.

На початку Курсу проводиться вступна лекція, яка має на меті надати інформацію про роль Курсу у професійній діяльності його учасників, принципи організації роботи з матеріалами, рекомендовані джерела, порядок звітності та систему оцінювання рівня досягнення програмних результатів навчання.

Кожне вміння формується шляхом, як правило, послідовного проведення комплексу групових та практичних занять (тренінгів) з опанування методики викладання, практичного заняття з індивідуального (колективного) виконання поставленого завдання і практичного заняття з презентації та захисту одержаних результатів.

Для підготовки до групових і практичних занять учасникам Курсу завчасно надається доступ до необхідних матеріалів та відповідної інструкції з їх опрацювання.

На груповому занятті викладач пояснює базові положення, методику виконання практичних завдань, порядок оцінювання результатів навчання. Відбувається обговорення питань, які виникають в учасників Курсу.

На практичному занятті учасники Курсу самостійно, під контролем та з консультуванням викладача застосовують вивчені на попередніх заняттях методики виконання завдань, умови яких доводять до учасників на його початку.

Як правило, на практичних заняттях учасники Курсу працюють на підставі документів підрозділу, який вони представляють. Під час проведення занять №21-27 один із учасників виступає в ролі керівника заняття, інші – курсантів (слухачів).

Оцінювання ступеня досягнення програмних результатів навчання здійснюється під час практичних занять.

Індивідуальна робота (виконання індивідуальних завдань) спрямована на підготовку та проведення показових занять (викладач пропонує конкретні завдання та рекомендує матеріали до їх виконання).

Для підтримки освітнього процесу використовується платформа Google Class. Усі планувальні, навчальні, робочі, довідкові, звітні та інші матеріали мають бути завантажені у відповідний віртуальний клас із доступом для учасників освітнього процесу.

Типовий розклад та тематика Курсу

Час	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця
1 ТИЖДЕНЬ					
	Відкриття Курсу	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>
1-2 год.	1. ІЛ. Вступне заняття. Ознайомлення з програмою Курсу	4. ГЗ. Система забезпечення якості військової освіти у Військовому інституті КНУ	7. ГЗ. Основні форми документів освітнього процесу (з урахуванням вимог Директиви (E&ITD) 075-007)	10. ГЗ. Сучасні методи навчання	13. ГЗ. Таксономія Блума, Backward design
<i>ПЕРЕРВА</i>					
3-4 год.	2. ГЗ. Освіта дорослих, студентоцентризоване та активне навчання	5. ГЗ. Імплементація положень Директиви НАТО (E&ITD) 075-007 в освітньому процесі Військового інституту КНУ	8. ГЗ. Системний підхід НАТО до освіти та підготовки: від вимог до рішення. ADDIE	11. ГЗ. Вихідні дані для формулювання програмних результатів навчання освітніх програм	14. ГЗ. Методичний підхід до формулювання цілей освітніх компонентів (навчальних дисциплін, модулів, тем)
<i>ПЕРЕРВА</i>					
5-6 год.	3. ПЗ. Використання сучасних платформ та програм підтримки освітнього процесу	6. ГЗ. Сучасні підходи до формування освітнього середовища, взаємовідносин курсант-викладач, оцінювання результатів і досягнень курсантів	9. ІЛ. Системний підхід НАТО до освіти та підготовки: фаза аналізу	12. ГЗ. Системний підхід НАТО до освіти та підготовки: фаза проектування	15. ПЗ. Формулювання цілей навчальних дисциплін кафедри
<i>ПЕРЕРВА</i>					
7-9 год.	Індивідуальна робота. Збір інформації про активні форми навчання	Індивідуальна робота. Підготовка до проведення показових занять	Індивідуальна робота. Аналіз стандарту вищої освіти та професійного стандарту за спеціальністю кафедри	Індивідуальна робота. Аналіз програмних результатів навчання ОПП кафедри	Індивідуальна робота. Формулювання навчальних цілей навчальної дисципліни кафедри
2 ТИЖДЕНЬ					
	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>	<i>Рефлексія</i>
1-2 год.	16. ПЗ. Презентація уточнених цілей навчальних дисциплін	19. ПЗ. Презентація уточнених планів-графіків вивчення навчальних дисциплін	22. ПЗ. Проведення заняття методом моделювання поведінки	25. ПЗ. Проведення заняття методом дискусії під керівництвом викладача	28. ГЗ. Системний підхід НАТО до освіти та підготовки: фаза оцінювання
<i>ПЕРЕРВА</i>					
3-4 год.	17. ГЗ. Системний підхід НАТО до освіти та підготовки: фаза розроблення. Сучасні методи занять та оцінювання	20. ГЗ. Системний підхід НАТО до освіти та підготовки: фаза впровадження	23. ПЗ. Проведення заняття методом демонстрації та здійснення діяльності	26. ПЗ. Методика організації і проведення інтерактивної лекції	29. ПЗ. Аналіз результатів та перегляд програм
<i>ПЕРЕРВА</i>					
5-6 год.	18. ПЗ. Методичний підхід до розроблення плану-графіка вивчення навчальної дисципліни	21. ПЗ. Методика організації і презентації тематичного дослідження	24. ПЗ. Методика організації та проведення навчальної гри	27. ПЗ. Проведення заняття методом навчання шляхом знаходження рішення проблеми (мала група – робота в синдикаті)	30. ПЗ. Відгуки та підбиття підсумків. Закриття Курсу
<i>ПЕРЕРВА</i>					
7-9 год.	Індивідуальна робота. Розроблення плану-графіка вивчення навчальної дисципліни кафедри	Індивідуальна робота. Підготовка до проведення показових занять	Індивідуальна робота. Підготовка до проведення показових занять	Індивідуальна робота. Формування відгуку про Курс	

Контроль успішності

Оцінювання результатів роботи учасників Курсу здійснюється постійно. Заняття №16, 19, 21-27 передбачають проміжний контроль. Оцінка за Курс є сумою оцінок, одержаних за вказані заняття. До кожного заняття розроблено показники та критерії оцінювання результатів навчання.

Під час проведення занять №21-27 один учасник виступає в ролі викладача, інші – курсантів (слухачів). Проведення показових занять та участь у них оцінюються окремо.

Максимальну кількість балів, яку учасник може отримати під час Курсу, наведено в таблиці:

	Заняття 16	Заняття 19	Заняття 21-27 (участь у показових заняттях)	Заняття 21-27 (проведення показового заняття)	Усього за Курс
Максимальна кількість балів	15	15	30	40	100

Оцінка "незараховано" за показове заняття означає неатестацію з Курсу.

Оцінювання, перегляд і розвиток Курсу

З метою подальшого розвитку та вдосконалення Курсу на всіх етапах розроблення й проведення здійснюється моніторинг та оцінювання його сильних і слабких сторін.

Перегляд проведеного Курсу – це структурований і регулярний процес, що містить збір та аналіз якісних і кількісних даних для оцінювання якості (ефективності, достатності, доступності) Курсу та покращення результатів навчання і передбачає внутрішнє й зовнішнє оцінювання.

Внутрішнє оцінювання є первинним переглядом Курсу. Одразу після завершення Курсу формується звіт на основі аналізу матеріалів моніторингу та оцінок, зібраних під час підготовки та проведення Курсу. Звіт окреслює напрямки вдосконалення Курсу та відповідний план дій.

Внутрішнє оцінювання Курсу зосереджується на матеріалах відгуків і адміністративних відомостей, зібраних під час підготовки до нього та його проведення. Основна увага приділяється оцінці сприйняття Курсу його учасниками та аналізу ступеня досягнення результатів навчання.

Внутрішнє оцінювання передбачає щонайменше такі елементи:

1. Відгуки учасників Курсу, що збираються для аналізу їхньої мотивації та загального рівня задоволеності.

На початку Курсу вивчаються очікування учасників.

Відгуки учасників Курсу про проведені заняття, сфокусовані на самооцінці слухачами ступеня досягнення цілей навчання, збираються щодня.

В останній день Курсу слухачам пропонують дати відгук за весь Курс з огляду на результати їхньої самооцінки рівня досягнення програмних результатів навчання.

Відгук має бути структурованим за такими обов'язковими показниками:

розподіл часу (чи раціонально розподілено час на досягнення програмних результатів);

відповідність (наскільки зміст Курсу відповідає програмним результатам та потребам його учасників);

упевненість (ступінь упевненості учасника Курсу в спроможності застосування на практиці опанованого матеріалу);

адекватність (рівень деталізації та глибина охоплення предмета вивчення);

чіткість/зрозумілість (наскільки добре учасник Курсу зрозумів його предмет і наскільки чіткими були пояснення викладачів);

якість і користь навчальних матеріалів (наскільки корисними вони є);

темп викладання навчальних матеріалів (наскільки він був прийнятним).

Додатково можуть аналізуватися інші показники.

У відгуках слухачів недоцільно оцінювати особисті якості викладачів.

Для забезпечення об'єктивності, повноти та своєчасності відгуків учасникам Курсу пропонується вести "Щоденник самоспостереження".

2. Процес навчання. У процесі навчання документуються результати оцінювання успішності учасників та оцінюється ступінь досягнення програмних

результатів навчання. **Курс можна вважати ефективним, якщо його учасники успішно досягли цілей навчання, що підтверджено підсумковим оцінюванням.**

Порядок оцінювання результатів та спосіб моніторингу прогресу навчання (поточне оцінювання) Курсу наведено на сторінці 18. Результати як поточних, так і підсумкових оцінювань використовуються передусім для виявлення можливих похибок під час проєктування, розроблення й проведення Курсу. Ці результати можуть виявити також слабкі місця в підходах до відбору учасників Курсу (наприклад, чи повністю вони відповідали вимогам до кандидатів на навчання).

Результати поточного та підсумкового оцінювання впливають на порядок моніторингу наступних ітерацій Курсу.

Під час контрольних заходів Курсу перевіряється надійність і валідність методів оцінювання для підтвердження їх доцільності та адекватності як засобу вимірювання ефективності навчання.

Зовнішнє оцінювання – це оцінювання, яке проводиться після того, як випускники завершили Курс і протягом шести місяців застосовували отримані вміння в реальному освітньому процесі. На його основі відбувається подальший перегляд Курсу, який зосереджується на спостереженнях і відгуках з місць роботи випускників. Основна увага приділяється оцінці того, наскільки програмні компетентності Курсу застосовуються у практичній діяльності випускників Курсу, а також того, чи було на Курсі досягнуто програмних результатів навчання.

Для ефективного зовнішнього оцінювання основна увага приділяється здатності випускника виконувати конкретні професійні завдання – провадити діяльність відповідно до певної навчальної цілі. А отже, ефективне зовнішнє оцінювання спирається на відповідність навчальних цілей професійній діяльності та на внесок Курсу у спроможність досягати певних програмних цілей навчання. Відгук випускника Курсу стосується актуальності матеріалу засвоєного під час навчання на Курсі, для виконання посадових обов'язків.

Випускнику Курсу буде запропоновано через шість місяців після його завершення дати відгук про результати навчання за такими показниками:

важливість: наскільки важливим є правильне формулювання навчальної цілі для успішної роботи випускника;

відповідність: чи формулювання навчальної цілі відображає характер роботи випускників курсу і чи можуть вони ефективно здійснювати свою діяльність відповідно до цілей навчання;

впевненість: чи впевнений випускник Курсу у своїй здатності за потреби забезпечувати діяльність відповідно до цілей навчання;

адекватність: чи відчувають випускники, що вони підготовлені на достатньому рівні для провадження діяльності відповідно до цілей навчання.

Для забезпечення об'єктивності та повноти відгуку учасникам Курсу рекомендовано зберігати "Щоденник самоспостереження" до надання відгуку з місця роботи.

[illegible]

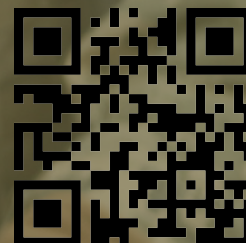
This image shows a full page of white paper designed for handwriting practice. It features numerous horizontal dashed lines spaced evenly across the entire surface, providing a guide for letter height and placement. There are no margins, text, or other markings on the page.

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Київ, вул. Юлії Здановської, 81
mil.knu.ua

Дизайн брошури та фотоматеріали:
Іщик Т., Чобіт І., Черній С., Пунда Ю.

Київ, 2024